

Міністерство освіти і науки України
Горлівський інститут іноземних мов
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

І Н С Т Р У К Ц І Я
З БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ № 4
для студентів перед початком канікул

**Міністерство освіти і науки України
Горлівський інститут іноземних мов
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ по ГІМ ДВНЗ ДДПУ
від 06.12.2022 №185

**І Н С Т Р У К Ц І Я
З БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ № 4
для студентів перед початком канікул**

I. Безпека дорожнього руху.

1. Обов'язки та права пішоходів

1.1. Пішоходи повинні рухатися по тротуарах і пішохідних доріжках, тримаючись правої сторони. Якщо немає тротуарів, пішохідних доріжок, по яких йти неможливо, пішоходи можуть рухатися по велосипедній доріжці, тримаючись правої сторони, не затримуючи рух на велосипедах і мопедах, або в один ряд по узбіччю, а у разі його відсутності – по краю проїжджої частини дороги – назустріч руху транспортних засобів. При цьому треба бути обережним і не заважати іншим учасникам дорожнього руху.

1.2. За межами населених пунктів пішоходи, що пересуваються по узбіччю чи краю проїжджої частини, повинні йти назустріч руху транспортного засобу.

1.3. У темну пору доби та в умовах недостатньої видимості пішоходи повинні вжити заходів для того, щоб чітко виділити себе на проїжджій частині або узбіччі.

1.4. Пішоходи повинні переходити проїжджу частину по пішохідних переходах (підземних, наземних), а у разі їх відсутності на перехрестях – по лініях тротуарів або узбіч.

1.5. Якщо в зоні видимості немає переходу або перехрестя, а дорога має не більш трьох смуг руху для обох його напрямків, дозволяється переходити її під прямим кутом до краю проїжджої частини та у місцях, де дорогу добре видно з двох сторін і лише після того, як пішохід оцінить відстань до транспортного засобу, який наближається, його швидкість і впевниться у відсутності безпеки.

1.6. У місцях, де рух регулюється, пішоходи повинні керуватися сигналами регулювальника або світлофора.

1.7. Пішоходи, які не встигли перейти через дорогу, повинні перебувати на островці безпеки або лінії, що розділяє транспортні потоки протилежних напрямків, і можуть продовжувати перехід лише переконавшись у безпеці подальшого руху.

1.8. Перед виходом на проїжджу частину з-за транспортних засобів, які стоять, пішоходи повинні впевнитись у відсутності транспортних засобів, які наближаються.

1.9. Чекаючи транспортний засіб пішоходи повинні на тротуарах, посадочних майданчиках, а там де вони відсутні – на узбіччі, не створюючи перешкод для дорожнього руху.

1.10. На трамвайних зупинках, не обладнаних посадочним майданчиком, пішоходам дозволяється виходити на проїжджу частину тільки після зупинки трамвая.

1.11. Пішохід має право:

а) переходити проїжджу частину позначеними нерегульованими пішохідними переходами, а також регульованими переходами, за наявності на те відповідного сигналу регулювальника або світлофора.

1.12. Пішоходам забороняється:

а) виходити на проїжджу частину, не впевнившись у відсутності небезпеки для себе та інших учасників руху;

б) переходити проїжджу частину поза пішохідним переходом, якщо є розділювальна смуга або дорога має чотири та більше смуг для руху в обох напрямках, а також у місцях, де встановлено огороження;

в) затримуватися й зупинятися на проїжджій частині, якщо це не пов'язано із забезпеченням безпеки дорожнього руху.

1.13. У разі причетності пішохода до дорожньо-транспортної пригоди він повинен надати можливу допомогу потерпілим, повідомити органи міліції про пригоду та необхідні дані про себе, перебуваючи на місці до прибуття працівників міліції.

2. Обов'язки і права пасажирів

2.1. Пасажирам дозволяється здійснювати посадку (висадку) після зупинки транспортного засобу лише зі спеціально облаштованого майданчика, а в разі відсутності такого майданчика – тротуару чи узбіччя, якщо це можливо, то з крайньої смуги проїжджої частини (але з боку суміжної смуги для руху) за умови, що це буде безпечно та не створить перешкод іншим учасникам руху.

2.2. Пасажири, користуючись транспортним засобом, повинні:

а) сидіти або стояти (якщо це дозволено) в призначених для цього місцях, тримаючись за поручень або інше пристосування;

б) під час пересування на транспортному засобі, обладнаному ременями безпеки, бути пристебнутими, а на мотоциклі – у застебнутому шоломі.

2.3. Пасажирам забороняється:

а) під час руху транспортного засобу відвертати увагу водія від керування та заважати йому в цьому;

б) відчиняти двері транспортного засобу, не переконавшись, що він зупинився біля тротуару, посадочного майданчика, краю проїжджої частини або узбіччя;

в) перешкоджати начиненню дверей та використовувати для їзди підніжки й виступи транспортних засобів;

г) стояти під час руху в кузові вантажного автомобіля, сидіти на бортах, на вантажі, який розміщений на рівні або вище бортів.

2.4. У разі дорожньо-транспортної пригоди пасажир повинен надати можливу допомогу потерпілим і повідомити про транспортну пригоду відповідні органи.

2.5. Пасажир під час користування транспортними засобами має право на:

а) безпечне перевезення себе і багажу;

- б) відшкодування завданих збитків;
- в) отримання своєчасної і точної інформації про умови і порядок руху.

3. Обов'язки пасажирів на річному транспорті

- 3.1. До об'яви посадки не заходити на причал.
- 3.2. Не перегинатися через парапет набережної, не влазити на нього.
- 3.3. При посадці й висадці не штовхати один одного, не створювати колотнечі, не розхитувати трап.
- 3.4. Під час руху річкового транспорту не перегинатися через перила.
- 3.5. Не залишати своїх місць до повної зупинки транспортного засобу.

4. Вимоги до водіїв мопедів і велосипедів

- 4.1. Мопеди і велосипеди повинні бути обладнані світлоповоротниками: з переду – білого кольору, по бокам – помаранчевого, ззаду – червоного.
- 4.2. Для руху в темну пору доби та в умовах недостатньої видимості на мопеді необхідно увімкнути освітлення, а на велосипеді ліхтар (фару).
- 4.3. Водії мопедів і велосипедів, рухаючись групами, повинні їхати один за одним, щоб не заважати іншим учасникам дорожнього руху. Колона велосипедистів, що рухається по проїжджій частині, повинна бути розділена на групи по 10 велосипедистів з відстанню між групами 80-100 м.
- 4.4. Водії мопедів і велосипедів можуть перевозити лише такі вантажі, які не заважають керувати транспортним засобом і не створюватимуть перешкод іншим учасникам дорожнього руху.
- 4.5. Якщо велосипедна доріжка перетинає дорогу за перехрестям, то водії мопедів і велосипедів зобов'язані дати дорогу іншим транспортним засобам, що рухаються по дорозі.
- 4.6. Водіям мопедів і велосипедів забороняється:
 - а) керувати мопедом (велосипедом) з несправними гальмами і звуковим сигналом, а також без освітлення у темну пору доби та в умовах недостатньої видимості;
 - б) рухатися по проїжджій частині, коли поруч є велосипедна доріжка;
 - в) рухатися по тротуарах і пішохідних доріжках (крім дітей на дитячих велосипедах під наглядом дорослих);
 - г) під час руху триматися за інший транспортний засіб;
 - д) їздити, не тримаючись за руль та знімати ноги з педалей (підніжок);
 - е) перевозити пасажирів, за винятком дітей до 7-річного віку, на додатковому сидінні, обладнаному надійно закріпленими підніжками;
 - є) буксирування мопедів і велосипедів;
 - ж) буксирування причепа, крім того, який призначений для експлуатації з цим транспортним засобами.

II. Безпека на воді та на льоду.

1. Правила поведінки на воді

- 1.1. Не виконання правил поведінки на воді може призвести до нещасних випадків і травматизму, тому під час купання забороняється:
 - запливати за огорожувальні буї;
 - підпливати до моторних човнів, вітрильників, веслових човнів та інших плавзасобів;
 - залізати на технічні та попереджувальні знаки, буї та інші предмети;

- використовувати рятувальні засоби і спорядження не за призначенням;
- стрибати у воду зі споруд, не пристосованих для цього місцях, де невідомі глибина та стан дна;
- організувати у воді ігри, пов'язані з пірнанням і захватом тих, хто купається;
- стрибати у воду з човнів, катерів, вітрильників та інших плавзасобів;
- користуватися для плавання дошками, камерами від волейбольних м'ячів, рятувальними кругами, надувними матрацами;
- купатися біля причалів;- купатися у вечірній час після заходу сонця;
- стрибати у воду в незнайомих місцях;
- купатися біля обривів, зарослих рослинністю берегів;
- засмічувати воду та узбережжя, кидати пляшками та інші предмети.

Забороняється купання у затоплених кар'єрах, каналах, озерах, пожежних водоймах, ставках, морських акваторіях та інших водоймах, які не мають обладнаних пляжів сезонними рятувальними постами, не зареєстровані місцевою владою як місця масового відпочинку.

Для попередження нещасних випадків при пірнанні треба виконувати наступні рекомендації:

- познайомитись з місцем занурення – вивчити рельєф дна;
- пірнати на глибину 8 – 11 м і знаходитися під водою не більш 40 сек.;
- коли виникає бажання зробити вдих, потрібно впливати на поверхню;
- пірнати тільки тоді, коли є страховий фал.

1.2. Під час купання не слід робити лишніх рухів, не треба тримати свої м'язи в постійній напрузі, не порушувати ритму дихання, не перевтомлювати себе, не брати участі у великих запливах без необхідних тренувань та дозволу лікаря. Не можна заходити у воду спітнілим або після прийому сонячних ванн, жвавих ігор.

1.3. Як тільки ви починаєте замерзати, треба негайно вийти з води, енергійно розтертися рушником і швидко одягнутися.

1.4. Не можна купатися, якщо ви відчуваєте себе хворим.

2. Правила поведінки на льоду взимку

2.1. Забороняється виходити на недостатньо міцний лід.

2.2. Граючись снігом, треба бути дуже обережним. Кинута в людину сніжка може завдати чималих травм: обмерзла кригою сніжка не тільки травмуватиме людину, але й розіб'є віко.

2.3. Не грайте у хокей шайбами і ключками, які зробили самі.

2.4. Дозволяється кататися на ковзанах тільки на міцному льоду, який не має розщілин.

2.5. Під час сильних морозів треба слідкувати, щоб не було відморожених рук, ніг, вух. Після переохолодження, негайно знайти тепле приміщення.

2.6. Особі, яка провалилась під лід, необхідно подати мотузку, дошку, одяг, не підходячи близько до неї. Якщо лід крихкий, треба лягти на нього. Не поспішаючи, треба допомогти постраждалому вибратися з води.

3. Рятування потоплюючого

3.1. Щоб уникнути нещасних випадків на воді та попередити травматизм під час купання, треба заздалегідь навчити дітей плавати.

3.2. Допомогу людині, яка тоне, може надати будь-яка особа, яка вміє добре плавати. Якщо людина тоне, подивитися, чи не маєте ви під рукою рятувальних засобів – рятувального кола, палки, дошки, м'яча, мотузки, які можна кинути.

Рятувальник повинен швидко роздягнутися, визначити, некраще увійти у воду і пливати до особи, яка тоне.

3.3. Якщо течія річки відносить постраждалого, треба спочатку пробігти берегом річки, а потім увійти у воду нижче за течією.

3.4. До постраждалого треба підпливати обережно, ззаду. Якщо це не можна здійснити, то треба за 2-3 м наблизитися до нього, пірнути, схопити за коліна і повернути до себе спиною.

3.5. Якщо постраждалий захопив рятувальника і цим заважає рухам, необхідно затримати його одним із засобів:

- для звільнення від захвату за руки, треба звільнитися одним махом своїх рук у бік великих пальців рук постраждалого;

- для того, щоб звільнитися від захвату двома руками, треба упертися ногами у груди або плече постраждалого й сильно відштовхнутися;

- для звільнення від захвату за шию або горс рятувальник однією рукою впирається у підборіддя потопаючого, рукою відштовхує його голову назад, а другою рукою підтримує його поперек.

3.6. Якщо потопаючий занурився під воду, необхідно пірнути, наблизитися до нього, схопити за волосся, витягнути на поверхню й транспортувати до берега.

4. Надання допомоги врятованому

4.1. Витягнути постраждалого з води та негайно відправити кого-небудь за лікарем.

4.2. До прибуття лікаря необхідно надати постраждалому першу допомогу.

4.3. Якщо постраждалий втратив свідомість але є дихання та пульс, треба піднести до носа ватку з нашатирним спиртом, розтерти тіло.

4.5. Взимку або холодну погоду треба постраждалого відправити у приміщення, палатку чи машину, зняти мокрий одяг, зробити компрес з одеколону, води або спирту, надіти сухий одяг, напоїти гарячим чаєм або кавою.

4.6. Якщо постраждалий знепритомнів, треба зробити штучне дихання або зовнішній масаж серця. Штучне дихання та зовнішній масаж серця треба робити послідовно, доки постраждалий почне дихати сам і негайно відправити у лікарню.

III. Безпека під час екскурсій і туристичних походів.

1. Правила безпека під час проведення екскурсій

1.1. Перед початком екскурсії керівник робить перекличку студентів, відмічає присутніх. Бажано, щоб на 10-15 студентів приходилось по одному дорослому. Другу перекличку проводять після прибуття на місце екскурсії, третю – перед відправленням у зворотній шлях, четверту – після повернення з екскурсії.

1.2. Якщо для доставки студентів до місця екскурсії використовується громадський транспорт або спеціально виділений, посадка здійснюється групами під керівництвом дорослого. Спочатку в транспортний засіб заходять студенти, а потім особа, яка керує ними. У такому самому порядку здійснюється й висадка.

1.3. Під час перевезення студентам забороняється висовуватися з вікон, сидати й виходити з транспортного засобу під час руху.

1.4. Перед тим, як організувати екскурсію, треба ознайомити студентів з вимогами охорони природи, повідомити про місцеві отруйні рослини, гриби, тварини, які можуть бути носіями інфекційних захворювань.

1.5. Щоб запобігти механічним пошкодженням сучками. Колочими рослинами, гострим камінням, осколками скла тощо, напередодні екскурсії треба попередити, щоб студенти приходили у взутті, яке захищає ноги від пошкоджень.

1.6. Не дозволяється студентам знімати взуття під час екскурсії та ходити босоніж.

1.7. Вирушаючи на екскурсію, керівник повинен мати при собі похідну аптечку першої допомоги.

2. Правила поведінки в лісах і посадках

2.1. Не розводити багаття у лісі.

2.2. Не кидати запалених сірників і не погашених недопалків.

2.3. Обережно, отруйний гриб!

2.3.1. Для запобігання отруєнь грибами потрібно:

- гриби збирати в екологічно чистих місцях, подалі від шосейних доріг та залізничних магістралей, захоронення трупів тварин, місць зберігання промислових відходів, біля атомних і теплових електростанцій;
- не збирати та не вживати невідомих грибів;
- не збирати перезрілі та червиві гриби;
- не збирати дуже молоді гриби, побудова та колір яких не чітко виявлені;
- не купувати гриби у приватних осіб як свіжі, так і домашнього приготування;
- найбільшу небезпеку викликають мухомори, бліда поганка, несправжні опеньки, сморчки.

Пам'ятайте! У всіх грибів токсичні речовини не виводяться, навіть якщо їх відварити.

2.3.2. Ознаки отруєння грибами:

- через 1-6 год. з'являється нудота, біль у животі, рідкий стул, запаморочення, блювання;
- через 8-14 год. спостерігаються ознаки жовтяниці, порушується кровообіг, дихання, уражаються нирки;
- під час отруєння блідною поганкою через 8-14 год. з'являється спрага, судоми, синіють губи та нігті, холодніють руки та ноги.

2.4. Обережно, небезпечні речовини і предмети!

2.4.1. При виявленні небезпечних речовин і предметів (знарядь, бомб, мін, аерозолів тощо) необхідно:

- не доторкатися до небезпечних речовин, предметів;
- негайно вийти за межі зони зараження (забруднення);
- повідомити службу оперативного реагування району, штаб ЦЗ, органи міліції;
- при попаданні отруйних речовин на шкіру, одяг, взуття негайно видалити їх тампоном із матерії або папером;
- після виходу із зони зараження, необхідно провести часткову обробку відкритих частин тіла водою з милом, полоскання рота, гортані, носа, очей;
- відчувши ознаки ураження, негайно звернутися до лікаря.

2.6. Забороняється в лісах, посадках рубати дерева, знищувати птицю, стріляти, залишати сміття.

IV. Безпека в побуті.

1. Попередження побутового травматизму

1.1. Правила користування газовими приладами:

- газові прилади зберігати у робочому, чистому стані Не допускати до них дітей дошкільного віку, осіб, які не пройшли інструктаж або осіб, які знаходяться в нетверезому стані;

- перед увімкненням приладів необхідно перевірити приміщення, а під час їх роботи відкрити кватирки або фрамуги;

- після користування газовим приладом закрити крани на ньому та газопроводі, а також вентиль газового балону;

- у разі появи запаху газу негайно припинити користування газовим приладом, закрити крани, не запалювати вогонь, не палити, не вмикати світло, не користуватися електроприладами, не провітрювати помешкання, терміново викликати аварійну службу «104»;

- забороняється залишати без нагляду працюючі газові прилади.

1.2. Забороняється користуватися горілками для обігрівання кімнат.

1.3. Правила електробезпеки та безпечного користування електроспоживачами:

- не працювати близько біля відкритих струмопровідних частин;

- не підходити і не відкривати шафи, ящики, в яких знаходиться електрообладнання, не захищувати доступу до них;

- не вмикати кнопки, рубильники, пускачі сторонніми предметами;

- не торкатися до обігрівальних струмопровідних проводів і незахищених частин електрообладнання;

- не користуватися розбитими розетками, несправними штепсельними вилками;

- під час вмикання або вимикання штепсельної вилки її потрібно тримати за корпус, а не за шнур.

- забороняються працювати на обладнанні, де відсутнє передбачене захисне заземлення;

- не використовувати шнури, проводи з ушкодженою ізоляцією або облупленням;

- забороняються вмикати в розетку провід без штепсельної вилки;

- забороняються залишати без нагляду включені в мережу електронагрівальні прилади.

1.4. До роботи з електрифікованим інструментом допускаються особи, які пройшли спеціальне навчання.

1.5. Наявність напруги можна визначити за допомогою показника напруги або вольтметра. Застосування контрольних ламп забороняється.

1.6. На час перерви в електропостачанні відключити всі включені споживачі.

1.7. У разі появи пожежі на електроустановках негайно вимкнути їх з мережі й розпочати гасіння пожежі сухим піском або вуглекислотним вогнегасником. Застосування води для гасіння пожежі в електроустановках забороняється

1.8. Про всі випадки незначного удару при доторканні до обладнання або металевих конструкцій повідомити відповідну службу.

V. Правила поведінки у разі виникнення аварійних ситуацій, стихійного лиха і нещасних випадків.

1. У разі виникнення аварійних ситуацій, які можуть призвести до нещасних випадків, робота, відпочинок припиняється до з'ясування й усунення причин виникнення цих ситуацій.

2. Про появі запахів горілого вимкнути апаратуру, повідомити керівника.

3. У разі виникнення пожеж, іншого стихійного лиха слід організовано, без паніки залишити місце.

4. Для виклику пожежної команди необхідно зателефонувати за номером 101, для виклику швидкої допомоги 103.

5. Про всі випадки аварійних ситуацій, аварій, нещасних випадків треба повідомити органи місцевого самоврядування, місцеві органи міліції, штаб ЦЗ (у разі необхідності).

6. У разі виникнення надзвичайних ситуацій природного характеру (землетруси, повені, затоплення, паводки, снігові лавини тощо) населення буде оповіщено сигналом «УВАГА ВСІМ!», яке супроводжуватиметься завиванням сирени, виробничими гудками та іншими сигнальними засобами

6.1. Дії під час землетрусу:

- зберігати спокій, уникати паніки;
- діяти негайно, тільки будуть відчутні коливання ґрунту або споруди, головна небезпека – це предмети й уламки, що падають;
- швидко залишити будинок і відійти від нього на відкрите місце, якщо ви перебуваєте на першому, другому поверсі;
- негайно треба залишити кутові кімнати, перейти на та стати в отворі внутрішніх дверей, подалі від вікон і важких предметів;
- вибігати з будинку швидко, але обережно, остерігаючись уламків, електричних дротів тощо;
- швидко відійти від високих споруд, шляхопроводів, мостів і ліній електронперерах;
- зупинитися, якщо ви їдете автомобілем, відчинити двері та залишатись в автомобілі до припинення коливань;
- якщо поблизу є постраждалі, сповістити про них рятувальників та надати, якщо можливо, допомогу.

6.2. Дії під час раптового затоплення, повені, паводка:

- зберігати спокій, уникати паніки;
- швидко збирати документи, коштовності, ліки та необхідні речі;
- надати необхідну допомогу маленьким дітям, інвалідам та людям похилого віку, які підлягають евакуації в першу чергу;-
- перед виходом з будинку вимкнути електрику та перекрити газ, загасити вогонь у грубах, печач, закрити вікна та двері. Якщо є час - зачинити вікна та двері першого поверху дошками;
- негайно треба залишити зону затоплення;
- піднятися на верхні поверхи. Якщо будинок одноповерховий, піднятися на горище;
- до прибуття допомоги залишатися на верхніх поверхах, дахах, деревах, сигналізуючи рятувальникам, щоб вони мали можливість швидко вас знайти;
- надати, якщо можливо, допомогу потерпілим;
- потрапивши у воду, зняти з себе важкий одяг взуття, відшукати поблизу предмети, якими можна скористатися для порятунку до одержання допомоги;
- не переповнювати рятувальні засоби (катери, човни, плоты тощо).

6.3. Дії у разі сходження снігової лавини:

- зберігати спокій, уникати паніки, за необхідності надати допомогу потерпілим дітям, людям, які знаходяться поруч;
- почувши шум снігової лавини, негайно заховатися за скелю, дерево, лягти на землю, захистивши руками голову, притиснувши коліна до живота, орієнтуючи своє тіло за рухом лавини і дихаючи через одяг;

- коли лавина захопила і зносить, спробувати виконувати плавальні рухи, створивши простір навколо обличчя та грудної клітини – це допоможе диханню, коли зупиниться снігова лавина;

- не панікувати і не дозволяти собі заснути, пам'ятаючи про те, що вас шукають і врятують впродовж деякого часу.

6.4. Дії під час стихійного лиха:

- зберігати спокій, уникати паніки, за необхідності надати допомогу інвалідам, дітям та сусідам, зачинити вікна та відійти від них подалі, загасити вогонь у грубах, вимкнути електро- та газопостачання. Зібрати документи, одяг, найбільш необхідні та цінні речі, продукти харчування на декілька днів, питну воду, медикаменти, ліхтарик, приймач на батарейках;

- перейти у безпечне місце, сховатись у внутрішніх приміщеннях – коридорі, ванній кімнаті, коморі, льосі(погребі). Ввимкнути приймач, щоб отримувати інформацію. Не переходити в іншу споруду, не користуватися ліфтами – це небезпечно. Електромережу можуть раптово вимкнути;

- обминати великі споруди, хиткі дерева, будинки з хитким дахом, якщо стихійно лихо застало вас на вулиці. За можливості заховатися в підвалі найближчого будинку;

- на відкритій місцевості треба щільно притиснутися до землі, на дно яру, канави, захищаючи голову одягом або гілками дерева;

- зупинитися, якщо ви їдете автомобілем, вийти і сховатися у підвалі міцної споруди;

- уникати споруд підвищеного ризику – мостів, естакад, трубопроводів, ліній електронпередач, водоймищ тощо.

6.5. Вибухонебезпечні предмети і вибухові речовини.

До основних видів вибухонебезпечних предметів відносяться: авіаційні бомби (авіаційні касети, бомбові зв'язки, запальні баки та ін); ракети (ракетні боеголовки); снаряди систем залпового вогню; постріли і снаряди польовий, самохідної, танкової і зенітної артилерії; мінометні постріли і міни; боеприпаси протитанкових ракетних комплексів і протитанкових гранатометів; патрони авіаційних кулеметів, гармат і стрілецької зброї; гранати; морські боеприпаси (снаряди бойової та корабельної артилерії, торпеди, морські міни і пр.); інженерні боеприпаси; вибухові речовини; табельні саморобні та інші пристрої, містять вибухові матеріали; хімічні та спеціальні боеприпаси.

Усі вибухонебезпечні предмети поділяються на чотири ступеня безпеки.

1-й ступінь безпеки:

- авіаційні бомби; ракети; реактивні снаряди систем залпового вогню; постріли і снаряди часткової, самохідної і зенітної артилерії, мінометні постріли і міни; боеприпаси протитанкових ракетних комплексів і протитанкових гранатометів; інженерні та інші боеприпаси без детонаторів або з підривниками, але без слідів проходження через канал ствола, направляючу або пусковий пристрій (без нарізів на провідних поясах або наколів капсулів-запальників, зі складеним оперенням);

- інженерні боеприпаси і ручні гранати без детонаторів або з підривниками із запобіжними чеками;

- вибухові матеріали без засобів підривання (ініціювання).

2-й ступінь безпеки:

- боеприпаси всіх типів зі слідами проходження через канал ствола, направляючу або пусковий пристрій (з нарізами на провідних поясах, зі слідами накола капсуля-воспламенителя або з розкритим оперенням); авіаційні бомби; боеприпаси,

«завислі» (що не вийшли з каналу ствола, що не зійшли з направляючою і т.д.) при бойовому застосуванні;

- інженерні боєприпаси і ручні гранати з підривниками без запобіжних чек;
- саморобні вибухові пристрої (керовані і некеровані) без елементів невилучення і незнешкодження, вибухові мережі зі вставленими в заряди засобами ініціювання;
- боєприпаси всіх типів з магнітними, акустичними, сейсмічними та іншими неконтактними детонаторами з джерелами живлення, що не переведені в бойове положення;
- боєприпаси зі слідами механічного, хімічного, термічного та інших видів впливу.

3-й ступінь небезпеки:

- боєприпаси і вибухові пристрої всіх типів, встановлені в невитягнуте або незнешкоджувальне положення;
- боєприпаси всіх типів з магнітними, акустичними, сейсмічними та іншими неконтактними детонаторами з джерелами живлення і переведення в бойове положення;
- саморобні вибухові пристрої (керовані і некеровані) з елементами незнешкодження і невилучності;
- вибухонебезпечні предмети, що не піддаються діагностиці.

4-я ступінь небезпеки:

- хімічні та спеціальні (у тому числі на основі об'ємно-детонуючих систем) боєприпаси (боєголовки) в будь-якому стані.

Всі виявлені вибухонебезпечні предмети до діагностики відносять до 3-го ступеня небезпеки.

6.6. Дії при виявленні вибухонебезпечних пристроїв і предметів.

- отримавши повідомлення про закладений вибуховий пристрій, виявленні предметів, що викликають підозру, необхідно негайно поставити до відома чергову службу об'єкта (там, де вона є) і повідомити отриману інформацію до чергової частини органів МВС, при цьому вказати точну адресу та назву організації, де виявлено вибуховий пристрій, номер телефону;
- до прибуття співробітників міліції (МНС) слід вжити заходів до огорожі підозрілого предмета та недопущення до нього людей в радіусі до 100 м.;
- евакуювати з будівлі (приміщення) персонал і відвідувачів на відстань не менше 200 м.;
- після прибуття фахівців діяти відповідно до їх вказівок;
- категорично забороняється:
- чіпати або переміщати підозрілий предмет та інші предмети, що знаходяться з ними в контакт;
- заливати рідинами, засипати ґрунтом або накривати виявлений предмет тканинними та іншими матеріалами;
- користуватися електро-, радіоапаратурою, переговорними пристроями або рацією поблизу знайденого предмета, переїжджати на автомобілі;
- надавати температурне, звукове, світлове, механічний вплив на вибухонебезпечний предмет.

Детонатори уповільненої дії після закінчення заздалегідь встановленого терміну (від декількох годин до декількох діб) або викликають вибух, або призводять вибуховий пристрій в бойове положення, після чого спрацювання вибухового пристрою відбувається миттєво у разі зовнішнього впливу на нього.

Увага! Практично всі вибухові речовини отруйні, чутливі до механічних впливів і нагріванню. Звернення з ними вимагає граничної уваги і обережності

6.7. Заходи захисту при проведенні терористичних актів.

- постарайтеся заспокоїтися і уточнити обстановку;
- у зруйнованому або пошкодженому приміщенні через небезпеку вибуху скупчилися газів не можна користуватися прихованим полум'ям (сірниками, запальничкою, свічками, факелами і т.д.);
- просувайтеся обережно, не чіпайте пошкоджені конструкції або оголилися дроти;
- при задимлення захистіть органи дихання змоченим хусткою (клаптем тканини, рушником);
- увімкніть локальну (квартирну) систему оповіщення та перевірте можливість взаємного спілкування (теле-, радіо-, телефонним зв'язком, голосом);
- у разі термінової евакуації візьміть особисті документи, які не громіздкі і найнеобхідніші носильні речі, гроші, цінності. Ізолюйте квартиру (закрийте всі вікна і двері). Оповістіть сусідів про евакуацію. Допоможіть людям похилого віку та інвалідам залишити приміщення. Візьміть на облік осіб, що залишилися в приміщенні. Повідомте про те, що трапилося по телефону у відповідну службу за місцем проживання. Вхідні двері щільно прикрийте, не закриваючи на замок;
- при неможливості евакуації з приміщення необхідно вжити заходів, щоб про вас знали, вийти на балкон або відкрити вікно і волати про допомогу;
- з виходом з дому відійдіть на безпечну відстань від нього і не робіть самостійних рішень про від'їзд з місця події;
- якщо вас завалило уламками, постарайтеся не падати духом, наберіться терпіння, намагайтеся дихати глибоко, рівно, не поспішаючи. Голосом і стукотом привертайте увагу людей. Якщо ви знаходитесь глибоко від поверхні землі, переміщайте вліво-вправо будь-який металевий предмет (кільце, ключі тощо) для виявлення вас металодетектором. Якщо простір біля вас щодо вільно, не запалюйте сірники, свічки, бережіть кисень. Просувайтеся обережно, намагаючись не викликати нового обвалу, орієнтуйтеся по руху повітря, що надходить зовні. Якщо у вас є можливість, за допомогою підручних предметів (дошки, цегли тощо) зміцніть обвесає балки, стелю від обвалення і чекайте допомоги. При сильній спразі покладіть в рот невеликий кланоть тканини (гладкий камінчик) і сосите його, дихаючи носом. При появі ознак присутності поблизу людей - стуком і голосом сигналізуйте про себе.
- дійте в суворій відповідності до вказівок посадових осіб.

6.8. У разі виникнення надзвичайних ситуацій з викидами радіаційних та екологічно небезпечних речовин населення після сигналу «УВАГА ВСІМ!» буде оповіщено мовною інформацією «РАДІАЦІЙНА НЕБЕЗПЕКА!» або «ХІМІЧНА НЕБЕЗПЕКА!».

Почувши цей сигнал, потрібно негайно увімкнути радіо, телевізор і слухати повідомлення місцевих органів влади та штабу цивільної оборони з надзвичайних ситуацій. Протягом усього періоду ліквідації наслідків стихійного лиха, аварій та катастроф – усі ці засоби обхідно тримати постійно увімкненими.

VI. Правила поведінки в кінотеатрах.

1. Придбати квиток.
2. Спокійно зайти в залу й зайняти місце відповідно до квитка.
3. Під час сеансу не коментувати бачене, не розмовляти один з одним, не їсти та не жувати гумку.
4. Під час сеансу не вставати з місця, не ходити по залі.

5. По закінченню сеансу не створювати «пробки» при виході із зали.

VII. Правила надання першої (долікарської) допомоги.

1. Швидкість дій – вирішальна роль долікарської допомоги.
2. Якщо у потерпілого немає дихання, не б'ється серце, відсутній пульс – це ні в якому разі не означає припинити дії щодо оживлення постраждалої особи.
3. Висновок про смерть робить лише лікар.
4. У разі нещасного випадку треба одягнути потерпілого, викликати лікаря або швидку допомогу й надати потерпілому першу медичну допомогу:
 - при ударі – забезпечити потерпілому спокій, поклавши на забите місце холодний компрес на 6 годин;
 - при вивихах – покласти підтримуючу пов'язку, на уражене місце – холодний компрес, без лікаря суглоби не вправляти;
 - при розтягненні м'язів і зв'язок – накласти тугу пов'язку, забезпечити потерпілому спокій;
 - при запорошенні очей твердими частинами – покласти на око м'яку пов'язку та негайно відправити потерпілого до медпункту;
 - при запорошенні очей хімічними речовинами – промити їх чистою водою в напрямку від вуха до носа;
 - при попаданні на тіло кислот – обпечене місце обробити 2% розчином соди (1 чайна ложка на стакан води);
 - при попаданні на тіло лугів – промити уражене місце водою з оцтом;
 - при порушенні цілісності шкіри – обробити навколо ураженого місця йодом чи зеленкою та зробити пов'язку. Не слід торкатися рани руками, виймати з неї чужорідне тіло;
 - при наявності кровотечі – накласти джгут або тугу пов'язку. Джгут накладають не більше як на 1,5-2 год.;
 - при втраті свідомості – розстебнути комір, пасок і відчинити вікна, винести потерпілого на свіже повітря, дати понюхати нашатирний спирт, обличчя та груди змочити холодною водою;
 - при ураженні електричним струмом – звільнити потерпілого від струму, оцінити його стан і надати йому долікарську допомогу;
 - при переломах – наложити шину так, щоб були надійно іммобілізовані два сусідні з місцем ушкодження суглоби (вище і нижче). При відкритих переломах – наложити на рану пов'язку;
 - при зупинці дихання – зробити штучне дихання;
 - при опіках – обробити уражене місце спиртом, одеколоном. Не можна доторкатися до обпечених ділянок руками, не можна проколувати пухирі та відривати одяг. Опікову поверхню накривають чистою тканиною. При опіках очей електродугою треба робити примочки розчином борної кислоти;
 - при отруєнні окисом вуглецю (чадний газ, дим, продукти горіння) – забезпечити потерпілого свіжим повітрям, звільнити його від одягу, який утруднює дихання, дати понюхати нашатирний спирт. На голову і груди потерпілого покласти холодний компрес;
 - при отруєнні недоброякісною їжею, медикаментами, негайно промити шлунок. Для цього потерпілому потрібно дати 1-1,5 л теплої води і визвати блювання. Процедуру повторити 2-3 рази;

- при укусах бджолами, осами – видалити жало, на рану накласти примочку з нашатирного спирту;
- при обмороженні – розтерти уражену ділянку тіла вовняною тканиною до почервоніння шкіри, давати пити гарячий чай або молоко. Не можна робити розтирання снігом;
- при тепловому та сонячному ударах – перенести потерпілого у прохолодне місце, намочити голову і ділянку серця холодною водою, піднести до носа ватку з нашатирним спиртом.

5. Студент повинен уміти:

- зупинити кровотечу і перев'язати рану;
- накласти шину;
- зробити штучне дихання на зовнішній (непрямий) масаж серця;
- звільнити від контакту з електричним струмом;
- уміти користуватися аптечкою (переносною сумкою); піклуватися не тільки про те, щоб допомогти потерпілому, а й про те, щоб не зашкодити йому;
- вживати тільки найнеобхідніших заходів, пам'ятаючи про те, що долі карська допомога не виключає лікарську, яка необхідна в окремих випадках.

6. При ураженні електричним струмом необхідно:

- якомога швидше вивільнити від струмопровідних частин;
- швидко вимкнути напругу рубильником або вимикачем;
- для звільнення від струмопровідних частин або проводу напругою до 1000 вольт користуються палицею, дошкою або іншим сухим предметом, який не проводить електричного струму, проводи перерубують сокирою, кожний провід окремо;
- відтягнути потерпілого за одяг, уникаючи дотику до оточуючих металевих предметів і відкритих частин тіла;
- під напругою понад 1000 В надіти діелектричні рукавиці, взути боти, працюючи з ізолюючими кліщами або штангою;
- якщо провід торкається землі, слід пам'ятати про небезпеку крокової напруги, тому після звільнення від струмопровідних частин постраждалого треба винести із зони крокової напруги;
- місцеві опіки перевзують як рану;
- при клінічній смерті зробити штучне дихання, а у випадку фібриляції серця – зовнішній масаж серця;
- одночасно треба викликати фельдшера, швидко медичну допомогу та готувати транспорт для відправки постраждалого.

Дотримання правил безпеки під час канікул є запорукою створення безпечних і нешкідливих умов відпочинку.

Пам'ятка «Безпечні зимові канікули»

Розпочинаються зимові канікули — пора відпочинку, свят та розваг. Але для того, щоб канікули були веселими й корисними, необхідно пам'ятати про безпечну поведінку

Правила поведінки на водоймах, вкритих кригою.

- Не можна з'їжджати на лижах із крутого берега на кригу: у разі різкого навантаження він може провалитися.
- Категорично забороняється перебувати на тонкій кризі.
- Небезпечно бути біля берегів, де найчастіше виникають промоїни, тріщини й розриви льоду.
- На льоду краще мати при собі знаряддя безпеки (лижі, мотузку, палицю).

- Обходь місця, вкриті товстим шаром снігу: під снігом лід завжди тонший; тонкий лід і там, де розливаються джерела, де швидка течія або струмок впадає в річку.
- Переходь річку тільки у встановлених місцях, товщина льоду має бути не менше за 15—20 см.
- Катайся на ковзанах лише в перевірених та обладнаних для цього місцях.
- Якщо лід почав тріщати та з'явилися характерні тріщини, негайно повертайся на берег. Не біжи, відходь повільно, не відриваючи ніг від льоду.

Обережно: бурульки!

- Нестійкі погодні умови — відлига вдень і заморозки вночі — сприяють активному утворенню бурульок на покрівлях споруд (особливо старих будинків із похилим дахом) та великих деревах.
- Будь особливо уважним, проходячи біля будинків або високих дерев. Спершу впевнись у відсутності загрози падіння льодових наростів.
- Якщо це можливо, тримайся на відстані від будинків та інших споруд, обираючи найбільш безпечний маршрут руху.
- У жодному разі не заходь за спеціальні огорожі поблизу будинків або дерев.

Правила поведінки під час ожеледиці

- Ходи не поспішаючи, ноги злегка розслаб у колінах, ступай на всю підошву. Руки мають бути вільні. Пам'ятай, що поспіх збільшує небезпеку під час ожеледиці, тому виходь із будинку заздалегідь.
- У разі порушення рівноваги швидко присядь — це найбільш реальний шанс утриматися на ногах.
- Падай із мінімальною шкодою для свого здоров'я. Відразу присядь, щоб знизити висоту. У момент падіння зберись, напруж м'язи, а доторкнувшись до землі, обов'язково перекотися — удар, спрямований на тебе, зменшиться.
- Не тримай руки в кишенях: це збільшує можливість не тільки падіння, а й важких травм, особливо переломів.
- Обходь люки: як правило, вони покриті льодом. Крім того, люки можуть бути погано закріплені, що збільшує ризик травмування.
- Ідучи тротуаром, не проходь близько до проїжджої частини дороги. Це небезпечно, адже є ризик підковзнутися і впасти по, колеса автомобіля, що проїжджає.
- Не перебігай проїжджу частину дороги під час снігопаду та ожеледиці. Пам'ятай, що через ожеледицю значно збільшаться відстань гальмівного шляху.
- Якщо ти впадеш і через деякий час відчуєш біль у голові й суглобах, нудоту - терміново звернися до лікаря.

Правила пожежної безпеки під час святкування Нового року

Щоб свято не затьмарилось пожежею, необхідно дотримуватись таких правил:

- Ялинка має стояти на стійкій основі.
- При виявленні несправності святкової ілюмінації (блимання лампочок, іскріння) слід одразу її вимкнути.
- Не можна прикрашати ялинку целулоїдними іграшками.
- Забороняється використовувати піротехнічні засоби в інституті: феєрверки, петарди, ракети!
- Пам'ятай! Щороку збільшується кількість людей, які отримали травми через недотримання правил користування піротехнікою.

Правила протипожежної безпеки

- Не запалюй свічки та бенгальські вогні без нагляду.
- Не залишай книжки, одяг біля увімкнених обігрівачів.
- Не суши речі над газовою плитою.
- Не вмикай багато електроприладів одночасно: електромережа може згоріти.
- Обов'язково вимикай електроприлади, коли виходиш із дому. Не тягни за дріт руками, обережно вийми штепсель із розетки.

Вибухонебезпечні предмети

- До виявлених вибухонебезпечних предметів ні в якому разі не можна торкатись, перекладати, розряджати, зберігати.
- Забороняється використовувати снаряди для розведення вогню.
- Не можна збирати, здавати снаряди в металобрухт.
- Виявивши вибухонебезпечні предмети, необхідно терміново повідомити у поліцію.

Під час канікул треба виконувати правила з запобігання захворювань на грип, інфекційні та кишкові захворювання тощо:

- При нездужанні не виходити з дому, щоб не заразити інших людей, викликати лікаря.
- Хворому виділити окреме ліжко, посуд, білизну.
- Приміщення постійно провітрювати.
- У разі контакту із хворим одягати марлеву маску.
- Хворому слід дотримуватися постільного режиму.
- Вживати заходів профілактики: їсти мед, малину, цибулю, часник; чітко виконувати рекомендації лікаря.
- Перед їжею мити руки з милом.
- Не їсти брудних овочів та фруктів, ретельно їх мити й ошпарювати.
- Не вживати самостійно медичних медикаментів чи препаратів, не рекомендованих лікарем.
- Якщо ви погано почуваєтеся, а поряд нікого немає, слід викликати швидку медичну допомогу за номером 103, описавши свій стан, назвавши номер свого телефону, домашню адресу, прізвище, ім'я, а також зателефонувати батькам.

Переглянув :

Е. Шимко *Олена Шимченко*

УЗГОДЖЕНО:

Інженер з ОП

Е. Шимко *Олена Шимченко*
(особистий підпис) (ім'я, прізвище)

Юрисконсульт

Свєд *Сергій Васильовський*
(особистий підпис) (ім'я, прізвище)

Голова профспілки

Н.П. *Наталія Ловасюк*
(особистий підпис) (ім'я, прізвище)